

I.

FŐVÁROSI BÍRÓSÁG
18.P/P.-III. 20.512/2006/29.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Fővárosi Bíróság

a korábban dr. Vitai Etelka ügyvéd (1122 Budapest, Maros u. 25. III/1.) által képviselt, majd személyesen eljáró felperes neve (felperes címe) felperesnek

a dr. Strasser Tibor ügyvéd (1132 Budapest, Csanády u. 21.) által képviselt I.rendű alperes neve (I.r. alperes címe I.r. és

a dr. Holló Dóra ügyvéd (1066 Bp. Teréz krt. 46. IV. em) által képviselt II.r. alperes neve (II.rendű alperes címe) II.r. alperesek ellen

személyhez fűződő jogsérelem megállapítása és kártérítés iránt indított perében meghozta az alábbi

í t é l e t e t

A bíróság megállapítja, hogy az I.r. alperes azzal, hogy a jogelődje által a felperesről készített - őt 4 éves korában, sötét napszemüvegben ábrázoló - fényképfelvételt a II.r. alperes részére a felperes hozzájárulása nélkül nyilvános felhasználásra átadta, a II.r. alperes pedig azzal, hogy az I.r. alperestől átvett, felperesről készült fényképfelvételt - a felperes hozzájárulása nélkül - a 2004. évi ... Fesztivál logójaként, valamint a fesztivált népszerűsítő egyéb reklám felületein nyilvánosságra hozta, megsértették a felperes képmása védelméhez fűződő személyiségi jogát.

A bíróság az alpereseket a további jogsértéstől eltiltja.

Kötelezi a bíróság a II.r. alperest, hogy a felperes fényképfelvételét tartalmazó kiadványait fossza meg jogsértő jellegétől.

A bíróság kötelezi az I.r. alperest, hogy a perbeli fényképfelvétel negatívját 15 nap alatt adja ki a felperes részére, és fizessen meg számára ezen határidő alatt 50.000 (ötvenezer) Ft-ot.

A bíróság a keresetet ezt meghaladóan elutasítja, és kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I.r. alperes részére 576.000 (Ötszázhetvenhatezer) Ft, a II.r. alperes részére pedig 795.000 (hétsházkilencvenötezer) Ft perköltséget.

Köteles még a felperes a Magyar Államnak az APEH Közép-magyarországi Regionális Igazgatósága Illetékkezelési Főosztálya külön felhívására 579.000 (Ötszázhetvenkilencezer) Ft illetéket is megfizetni, míg az I.r. alperes 24.000 (Huszonnégyezer) Ft, a II.r. alperes

21.000 (Huszonegyezer) Ft illetéket köteles a Magyar Államnak külön felhívásra megfizetni.

Az ítélet ellen a kézbesítéstől számított 15 nap alatt a Fővárosi Ítéltáblához címzett, de a határozatot hozó bírósághoz 3 példányban benyújtandó fellebbezésnek van helye.

A fellebbezési határidő lejárta előtt a peres felek kérhetik, hogy a fellebbezést a másodfokú bíróság tárgyaláson kívül bírálja el.

Ha a fellebbezés csak a perköltség viselésére vagy összegére vonatkozik, illetőleg, ha a fellebbezés csak az ítélet indoklása ellen irányul, bármelyik fél kérheti, hogy a fellebbezést a másodfokú bíróság tárgyaláson bírálja el.

Ha a fellebbezésben vitatott érték a kettőszázezer forintot, vagy a kereseti kérelemben megjelölt követelés tíz százalékát nem haladja meg, fellebbezésnek az első fokú eljárás szabályainak lényeges megsértésére vagy az ügy érdemi elbírálásának alapjául szolgáló jogszabály téves alkalmazására hivatkozással van helye.

A másodfokú eljárásban új tények állításának, illetve új bizonyítékok előterjesztésének helye nincs, kivéve, ha a tények előadására, illetve bizonyítékok előterjesztésére az első fokú eljárásban a bíróság eljárási szabálysértése vagy téves jogalkalmazása miatt nem kerülhetett sor. Ha a fellebbezés a megjelölt hivatkozást nélkülözi, a másodfokú tanács elnöke a fellebbezést hivatalból elutasítja. A másodfokú bíróság az ügy érdemében tárgyaláson kívül határoz, a felek bármelyikének kérelmére azonban tárgyalást tart.

Tárgyalás tartását a fellebbező fél a fellebbezésében kérheti.

INDOKOLÁS

Az I.r. alperes a tulajdonosa a ... Fotó Archívumnak, melyben olyan fényképfelvételek és azok negatívjai találhatóak, amelyeket az I.r. alperes édesapja, mint hivatásos fényképész készített. Ezen gyűjteményben szerepelnek a felperesről készített felvételek is, akit az 1960-as évek elején, mint 4 éves kislányt a szülei fényképeztettek le az I.r. alperes jogelődje műtermében. A szülők a fényképfelvétel negatívját nem vásárolták meg, így az a fotógyűjtemény részévé vált.

A ... archívumból az I.r. alperes rendszeresen értékesít negatívokat, fényképfelvételeket művészi célra történő felhasználásra.

2004. július 14. napján az I.r. alperes a II.r. alperes részére összesen 23 db fényképet értékesített a ... Fesztivál 2004-es arculatához történő felhasználás céljából.

A fényképek korlátlan mennyiségű és időtartamú, megkötés nélküli felhasználásáért a II.r. alperes képenként 10.000 forint + Áfa összeget fizetett meg az I.r. alperes részére.

Az alperesek között létrejött szerződés rögzítette, hogy az I.r. alperes a ... Fotógyűjteménnyel kapcsolatban annak tulajdonosaként teljes jogkörrel jár el.

A ... Fesztivál 2004-es arculatához történő felhasználásra megvásárolt képek között szerepelt egy olyan fényképfelvétel, amely a felperest 4 éves korában, szemén sötét napszemüveggel ábrázolta.

A II.r. alperes ezt a fényképfelvételt választotta ki, s a ... Fesztivál logójaként szerepeltette a fesztivált népszerűsítő reklámányaiban, a fesztivál programokról készült leporellóban, óriás plakátokon, világítás hirdetőoszlopokon és táblákon, buszmegállóknál, fényreklámtáblákon, a fesztivál internetes honlapján, valamint egy plakátkiállításon is.

A fesztivált népszerűsítő óriásplakát Európa több kulturális nagyvárosában is megjelent.

A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy az I.r.alperes a Ptk. 84. § (1) bekezdés a.) pontja szerint megsértette a képmása védelméhez fűződő személyiségi jogát, mert hozzájárulása nélkül nyilvánosságra hozta a róla készült fényképfelvételt.

Kérte továbbá, hogy a bíróság kötelezze az I.r.alperest a jogsértés abbahagyására, és tiltsa el a további jogsértéstől oly módon, hogy a Ptk. 84. § (1) bekezdés d.) pontja szerint a jogsértéssel érintett dolgot jogsértő mivoltától fossa meg, és a kép negatívját a felperes részére adja ki.

Az I.r. alperessel szemben előterjesztett keresetet a felperes azzal indokolta, hogy az I.r. alperes felróható magatartása abban áll, hogy a róla készült fényképfelvétel negatívját ellenérték fejében tilos reklám közzétételére használta fel, nem győződött meg arról, hogy az ábrázolt személy a felhasználáshoz hozzájárulását adta-e, illetőleg meg sem kísérelte a hozzájárulását megszerezni annak ellenére, hogy fényképezésként a képmás felhasználásával kapcsolatos személyhez fűződő jogokat az általános állampolgári ismereteket meghaladóan kellett ismernie.

Ilyen módon a képmása jogellenesen jelent meg nagy nyilvánosság előtt és az I.r. alperes nem tett meg mindent annak érdekében, hogy a jogsértő állapotot megszüntesse.

A II.r. alperessel szemben a felperes szintén a Ptk. 84. § (1) bekezdés a.) pontjára történt hivatkozással a képmása védelméhez fűződő személyiségi joga megsértésének megállapítását kérte, továbbá azt, hogy a bíróság a Ptk. 84. § (1) bekezdés b.) pontja alapján kötelezze a II.r. alperest a jogsértés abbahagyására és tiltsa el a további jogsértéstől, valamint a jogsértéssel előállított dolgot jogsértő mivoltától fossa meg. Gondoskodjon a kép valamennyi megjelenésének megszüntetéséről.

A felperes kérte továbbá, hogy a bíróság kötelezze az alpereseket a jogsértés okán a Ptk. 84. § e.) pontja alapján, valamint a 339. § (1) bekezdésére és 344. § (1) bekezdésére hivatkozással 5.000.000 forint vagyoni és 5.000.000 forint nem vagyoni kártérítés egyetemleges megfizetésére, valamint ezen összegek után 2004. június 1. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes kamat megfizetésére és a perköltsége viselésére.

A vagyoni kárigény indokát a felperes úgy fogalmazta meg, hogy az alperesek jogsértő tevékenysége kifejezetten bevételszerzésre irányult. A fénykép hasznosítása mindkét alperes számára akkora jelentőségű volt, hogy a letiltás után, s annak ellenére rajta hagyták a megjelenési fórumokon.

A felperes álláspontja szerint a támogatót, érdeklődőt befolyásolja, hogy mit lát a plakáton, ha a téma nem jó, akkor nem sikeres a hirdetés. Tehát a hirdetésnek fel kell keltenie a támogatók és a célközösség érdeklődését. Ez a kép pedig kétség kívül humoros és figyelemfelkeltő, de a felperes terhére.

A nem vagyoni kárigényt tekintetében a felperes hangsúlyozta, hogy nagyon rossz érzés volt látni saját magát a plakátokon, többen megkeresték azzal, hogy látták a különböző helyeken elhelyezett plakátokon a képmását, volt amelyiken csillagot rajzoltak a felperes homlokára, volt amelyik plakátra a képmásához politikai tartalmú kommentárt írtak.

Mindezek őt mélyen sértették annál is inkább, miután zárkózott életet él, emiatt nagyon

zavarta a feltűnés, többek között az, hogy akik jártak a lakásában. és látták már az ugyanabból a sorozatból, de más beállítással készült képeit, melyeket a falra kihelyezett, gúnyosan figyelmeztették, hogy több helyen látták azokat a plakátokat, melyeken a felperes képmása szerepelt.

Az I.r. alperes a kereset elutasítását kérte. Érdemi ellenkérelmében előadta, hogy a felperes által sérelmezett felvételt az édesapja hivatásos fényképészként az 1965. évet megelőzően készítette. Hangsúlyozta, hogy jogelődje a megrendelők részére a felvételeket a kérésüknek megfelelő példányszámban készítette el, és lehetőséget biztosított számukra a felvételek negatívjának megvásárlására.

Amennyiben a megrendelők nem éltek ezzel a lehetőséggel a jogelődje tulajdonában maradtak a képek negatívjai. Ez pedig azt jelenti, hogy lehetősége volt a továbbiakban a negatívokat bármilyen célra felhasználni.

Előadta továbbá, hogy a birtokába került gyűjteményt maga is bővítette hasonló felvételekkel, és adott esetben ezeket művészi célra használja fel, gyűjteményekhez, kiállításokhoz, díszletekhez, könyvekhez bocsájtja rendelkezésre.

Hangsúlyozta az I.r. alperes, hogy álláspontja szerint a felperes képmásával visszaélést, jogsértést nem valósított meg. Az előterjesztett vagyoni és nem vagyoni kárigény pedig eltűzött.

A II.r. alperes szintén a kereset elutasítását kérte. Érdemi ellenkérelmében hangsúlyozta, hogy a felperes képmása felhasználásával kapcsolatosan kellő körültekintést tanúsított, hiszen azt a ... Fotógyűjteményből vásárolta meg az I.r. alperestől, aki művészi felhasználás céljából bocsájtotta a rendelkezésére az erről szóló szerződésben rögzítve azt, hogy jogosult a képek átadására további felhasználás céljából, azaz tulajdonosa a ... Fotógyűjteménynek és azzal kapcsolatban teljes jogkörrel jár el.

Emiatt álláspontja szerint a II.r. alperesnek nem volt kötelessége meggyőződni a képek felhasználásának jogosságáról, illetőleg jogosultságáról.

A II.r. alperes vitatta azt a felperes által a keresetben előadott álláspontot is, hogy a felperes tudomásszerzését követően megkereste volna őt azzal, hogy közölje, hogy a hozzájárulását a képek felhasználására nem adja meg, azaz a hozzájárulás hiányának tudatában használta volna tovább a felperes képmását.

A II.r. alperes érdemi ellenkérelme kiterjedt továbbá arra is, hogy vitatta azt, hogy a felperest a képmásának felhasználásával kapcsolatosan bármilyen kár érte volna tekintettel arra, hogy a felperes a képen csak azok számára lehetett felismerhető, akik gyermekkorában közeli ismerték és a szóban forgó képet egyébként is látták már korábban. Eszerint a II.r. alperes felróható magatartása hiányában kérte a kereset elutasítását és a felperes perköltségében való marasztalását.

A kereset a jogsértés megállapítása tekintetében alapos, a vagyoni kárigény tekintetében megalapozatlan, a nem vagyoni kárigény tekintetében túlnyomó részben megalapozatlan.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 75. § (1) bekezdése értelmében a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. E jogok a törvény védelme alatt állnak.

A Ptk. 80. § (1) (2) bekezdései szerint a személyhez fűződő jogok megsértését jelenti a más képmásával vagy hangfelvétellel kapcsolatos bármiféle visszaélés.

A képmás, vagy hangfelvétel nyilvánosságra hozatalához - a nyilvános közszereplés

kivételével - az érintett személy hozzájárulása szükséges.

A képmás, vagy hangfelvétel nyilvánosságra hozataláról kizárólag az ábrázolt, illetve a felvételen szereplő személy jogosult dönteni. A nyilvánosságra hozatal fogalmát e körben kiterjesztően kell értelmezni (sokszorosítás, forgalmazás, kiállítás, sugárzás stb.).

A hozzájárulásban megnyilvánuló rendelkezési jogosultság önálló, a felvétel készítésétől független jog. Önmagában tehát a film, fotó vagy hangszalag készítéséhez adott hozzájárulás nem jelenti egyben a felhasználás engedélyezését is. A hozzájárulás nincs alaki szabály betartásához kötve, az tehát akár ráutaló magatartással is kinyilvánítható.

A felhasználáshoz adott engedély - a Ptk. 207. § (2) bekezdéséből is következően - kiterjesztően nem értelmezhető. Ezért ha annak tartalmából más nem következik, olyan körben tekinthető megadottnak, amely a társadalmi szokásoknak, a készítő és az érintett közötti kapcsolatnak - a felvétel készítés céljára és az eset egyéb körülményeire tekintettel - megfelel.

Visszaélésnek minősül az engedéllyel készült felvétel rendeltetésétől eltérő célú felhasználása, vagy adott esetben a nyilvánosságra hozatal módja is, amennyiben pl. az ábrázolt személy azáltal nevétségessé válik.

A fentiekben idézett jogszabályhely alapján a bíróság megalapozottnak látta a felperes azon érvelését, miszerint a képmásával való visszaélés, ezáltal a jogsértés amiatt valósult meg, mert sem az I.r. alperes, sem a II.r. alperes nem szerezte be a képmás felhasználásához való felperesi hozzájárulást. Ezen tény az eljárás során az alperesek maguk sem vitatták.

Bár nyilvánvaló, hogy a II.r. alperes választása a perbeli felvételre amiatt esett, mert figyelemfelkeltő lehet az érdeklődők számára egy mosolygós duci kislány nyári ruhában, napszemüveggel. Ennél azonban további következtetést levonni a kép alapján nem lehet, jelesül azt, hogy ezáltal az ábrázolt kislány a nevétség tárgyává vált volna, vagy groteszk megvilágításba került volna, hiszen azt semmiképpen sem közvetítette a felvétel - ahogyan azzal kapcsolatban a felperes és ... tanú érveltek -, hogy a képen a felperes úgy nézett volna ki, mint egy vak koldus.

A II.r. alperes felróhatósága hiánya igazolására szakértői bizonyítást indítványozott, amely szerint a bíróság a szakvélemény elkészítésére kirendelt Szerzői Jogi Szakértői Testület szakértői véleménye alapján megállapította, hogy azon I.r. alperesi hivatkozás helytálló, miszerint a fotó készítője, az I.r. alperes jogelődje a kialakult gyakorlat szerint nem volt köteles rögzíteni és megőrizni a fényképezésre megbízást adó ügyfelek adatait, ami ezáltal a későbbiekben a negatív alapján készült fényképfelvételek felhasználásához az érintettek hozzájárulásának megszerzését akadályozza.

A szakértői testület az ügyvel kapcsolatban kifejtette, hogy a Szerzői jogról szóló 1921. évi LIV. tc. nem kívánta meg az írásbeliséget a felhasználási szerződésekhez, azok engedélyezéséhez így az 1970 év előtti felhasználásoknál elvileg szerepe lehetett a szerződéskötés értelmezésénél annak, hogy történt-e rendelkezés a negatívról, mi lett a negatív sorsa.

A szakértői testület azonban ezzel kapcsolatban úgy foglalt állást, hogy bár a negatívnak a fényképszéknél hagyása szokásos volt, az erről való rendelkezés elmaradásának azonban nem lehet olyan értelmet tulajdonítani, hogy a megrendelő ezáltal engedélyezte volna a fényképfelvételek üzleti célú felhasználását. A szerző általi jogszerű felhasználáshoz ugyanis 1970 előtt szükség volt a megrendelő kifejezett

hozzájárulására is.

Az 1969. évi III. törvény hatálya alatt már ugyanehhez az ábrázolt személy hozzájárulására volt szükség.

A szakértői testület kifejtette továbbá, hogy az 1999. évi LXXVI. törvény időbeli hatálya alatt (1999. szeptember 1. után) történt felhasználásoknál a megrendelőnek nincs hozzájárulási joga sem a még védett, sem a már nem védett fényképészeti műveknek a szerző vagy jogutódja által szerzői jogi hasznosítása tekintetében.

A megrendelésre készült fényképészeti mű esetében az ábrázolt személy személyiségi jogainak esetleges megsértése azonban a Polgári Törvénykönyv szabályai szerint ítéendő meg.

Mindezek alapján a bíróság megállapította, hogy a felperes hozzájárulásának hiányában sem az I.r. alperes, sem a II.r. alperes nem volt jogosult a felperes képmásának felhasználására, annak nyilvánossá tételére. A jogszerű felhasználást mindenképpen meg kellett volna alapoznia a felperestől beszerzendő hozzájárulásnak.

Miután a felek által nem vitatott módon a hozzájárulás beszerzésére nem került sor, emiatt a bíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 84. § (1) bekezdés a.) pontja szerint a jogsértést mind az I.r. alperes, mind a II.r. alperes tekintetében megállapította a felperes képmásához fűződő személyiségi joga megsértése okán.

A bíróság a Ptk. 84. § (1) bekezdés b.) pontja alapján az alpereseket eltiltotta a további jogsértéstől, a II.r. alperest kötelezte a felperes fényképfelvételét tartalmazó kiadványai tekintetében azok jogsértő jellegének megfosztására.

Az I.r. alperest pedig a jogsértéssel érintett fényképfelvétel negatívjának felperes részére történő kiadására.

Tekintettel arra, hogy a fénykép felhasználására a védett fotóarchívumból a fényképfelvétel értékesítése során annak nyilvánosságra hozatalával történt, ezért a bíróság kötelezte az I.r. alperest 50.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére amiatt, mert a jogsértésért fennálló objektív felelősségén túl az objektív kárfelelősséget a bíróság ilyen mértékben látta megállapíthatónak.

Az eljárás során a bíróság a felperesi hivatkozásnak megfelelően azt vizsgálta, hogy a megjelent fényképfelvétel a hozzájárulás hiányában történt felhasználáson túl milyen hátrányokat okozott és okozhatott a felperes életében.

A felperes ugyanis azzal érvelt, hogy a fényképfelvétel őt nevetséges megvilágításba helyezi, meglehetősen groteszk formában ábrázolja, ami egykor a családját mosolygásra készítette, a nyilvánosságra hozatalt követően pedig nagy nyilvánosság előtt nevetségessé tette.

Ezt az érvelést a bíróság nem osztotta, hiszen a Legfelsőbb Bíróság több eseti döntés kapcsán és a PK. 12. számú kollégiumi állásfoglalásban kifejtette, hogy a jogsértés megállapítása során nem az egyén szubjektív megítéléséből, hanem az objektív külső (társadalmi) mércéből kell kiindulni. Egyéni, szubjektív beállítása az a kép értékelésének, hogy azon a felperest groteszk módon ábrázolták amiatt, mert a képen fekete napszemüveget visel a kislány. Ez egy egyéni látásmódban való interpretálása, megítélése a felperest kislány korában ábrázoló fényképnek. Valóban nem mindennapi és nem szokványos felvétel ez egy 4 éves kislányról, azonban a képet nem groteszkké, hanem érdekessé teszi az, hogy egy mosolygós, duci alkatú kislányon napszemüveg látható.

Osztotta a bíróság az alperesek azon érvelését, hogy a nem vagyoni kárigény elbírálásakor

figyelembe kell venni azt a tényt is, hogy a felperes jelenben középkorú hölgy, akinek ezen perbeli, kislánykori fényképét valójában csak az ismerheti fel, erről a felvételtől csak az azonosíthatja be a felperest, aki magát a fényképfelvételt ismeri.

... tanú is úgy nyilatkozott, hogy a felperest nem ismerő személyek és távoli ismerősök nem ismerhették fel a felperest a kislánykori kép alapján.

Leszögezendő azonban, hogy az I.r.alperesnek a felhasználást megelőzően számolnia kellett azzal, hogy egy, az 1960-as évek elején 4. életévében járó személy a mai napokban egy középkorú hölgy, aki a képmását a plakáton az utcán járva önmagáról felismerheti. Éppen ebben áll a felelőssége, hogy ezen lehetőséggel nem számolva nem kereste meg a felperest, illetőleg nem tett meg mindent annak érdekében, hogy a felperest feltalálja amennyiben ez a fényképfelvétel volt a legalkalmasabb arra, hogy a 2004-es ... Fesztivál arculatának jelképét biztosítsa.

Ezen túlmenően azonban a felperest objektív joghátrány a fénykép nyilvánosságra hozatalával bizonyítható módon nem érte.

A Ptk. 339.§ (1) bekezdése szerint aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. A Ptk. 355.§ (1) (4) bekezdései értelmében a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig ez nem lehetséges, vagy a károsult azt alapos okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni.

Kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

A 34/1992. (VI.1.) AB számú határozat indokolása kifejti, hogy a személyiségi jogi jogsértés megállapítása önmagában megalapozza a nem vagyoni kártérítés megítélését, a mérték meghatározása pedig kizárólag bírói mérlegelés körébe tartozik.

A Legfelsőbb Bíróság több eseti döntésében levezetett okfejtése szerint azonban a jogsértés bekövetkezésén túlmenően a nyilvánvaló, illetve köztudomású következményeken kívül igazolni, de legalább valószínűsíteni kell azt, hogy a jogsértéssel okozati összefüggésben a jogosultnál kár, hátrány keletkezett, vagy ennek objektív lehetősége fennállt.

A nem vagyoni kártérítés tekintetében a felperest terhelte a bizonyítási kötelezettség a képmása nyilvánosságra hozatalával okozati összefüggésben őt ért hátrányokra vonatkozóan, azaz hogy a jogsértés következtében az életminősége negatívan megváltozott, vagy a társadalmi megítélésében negatív változások következtek be.

Ezt az értékvesztést kellett tehát a felperesnek bizonyítani, amire a nem vagyoni kártérítési igényt alapította.

A nem vagyoni kártérítés mértékének meghatározásakor ugyanis a bíróságnak figyelembe kell vennie a jogsértés tárgyi súlyát, a tényleges következményeit és az összecszerűség tekintetében kialakult bírói gyakorlatot.

A nem vagyoni kárigény tekintetében a bíróság csupán az I.r. alperest marasztalta az objektív kárfelelősségének csekély foka okán 50.000 Ft-ban. A II.r. alperes kárfelelősségét pedig ebben a tekintetben úgy értékelte, hogy ő az általában elvárható magatartást tanúsította akkor,

amikor az I.r. alperessel kötött felhasználói szerződésben utalt arra, hogy az I.r. alperes, mint a fotógyűjtemény tulajdonosa jogosult a felvételekkel rendelkezni, s bár a kizárólag a felperestől beszerezhető hozzájárulás birtokában volt jogosult a fényképfelvételt nyilvánosságra hozni, a felperes nem bizonyította az életében megnyilvánuló olyan hátrányt, amely a kárfelelősséget megalapozta volna.

A jogsértés személyi súlyának értékelésénél a bíróság a bizonyítási eljárás adatai alapján a felperes személyes előadása alapján azt vette figyelembe, hogy a felperesben - aki magát a képen felismerte -, rossz érzés, szégyenérzet alakult ki amiatt, mert - ezt a beállítást önmagáról előnytelennek tartotta, nem szerette, ami abban nyilvánult meg, hogy ugyanezen sorozatból csak az előnyösebb beállítással készült képeket helyezte ki a falára.

Ezen túlmenően azonban a bíróság megállapította - az alperesek álláspontját is osztva - hogy a felperes a társadalmi megítélésében, életminőségében negatív változásokat nem bizonyított, erre vonatkozóan az eljárás során közvetlenül meghallgatott ... és ... tanúk sem tudtak adatot szolgáltatni, ugyanakkor az életkorból adódó eltérés okán reális lehetőség sem teremtődött arra, hogy a felperes társadalmi megbecsülése csorbát szenvedjen, hiszen a perbeli fényképfelvételt konkrétan nem ismerők számára a plakátokon, egyéb reklámanyagokon megjelenő kislány a felperes személyével nem lehetett beazonosítható.

Ezért a nem vagyoni kártérítési igény alaposságát a bíróság az alperesek vonatkozásában érdemben vizsgálta, s figyelemmel a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban Pp.) 164.§ (1) bekezdése értelmében a kár mértéke körében a felperest terhelő bizonyítási kötelezettségre a Ptk. 84.§ (1) bek. e. pontja alapján határozta meg a megállapított jogsértéshez az irányadó bíró gyakorlatnak megfelelően társítható nem vagyoni kártérítés összegét a Ptk. 355.§ (4) bekezdése alapján csupán az I.r. alperes terhére - a keresettől eltérően - 50.000 Ft-ban. Az I.r. alperessel szemben az előterjesztett nem vagyoni kárigényt ezt meghaladó részében, a II.r. alperessel szemben pedig teljes egészében elutasította.

A bíróság a keresetben előadottak, valamint a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján megállapította, hogy a felperes a vagyoni kárigényét sem bizonyította, nem igazolta azt, hogy a jogsértéssel összefüggésben vagyoni hátrány érte, illetőleg, hogy a kár jövőbeni bekövetkeztének reális lehetősége fennáll.

A kártérítési perekben ugyanis nincs hivatalbóli bizonyítás. Ebből az következik, hogy a kár összegének megállapításához célravezetőnek tűnő bizonyítási indítványokat a feleknek kell megtenniük, általában ez a bizonyító fél kötelezettsége.

A felperesi érveléssel szemben az alperesek magatartásával okozati összefüggésbe nem hozható az a hivatkozás, hogy a felperes amiatt esne el egy várt örökségtől, mert a peres eljárásban a nagynénjének a tanúkenti meghallgatását indítványozta, aki emiatt megharagudott rá.

A felperesi oldalon a jogsértés okán előálló kár, elmaradt haszon levezetése abból a kiindulási alaphoz sem történhet, hogy az alperesek bevételszerzésre használták volna a róla készült fényképfelvételt, hiszen azon túl, hogy a Fesztivál művészi célú esemény, amely támogatásokból jöhet létre, s az I.r. alperes is csupán 10.000 Ft+ Áfa összeg bevételt ért el a fénykép eladásából, a felperesnél elmaradt vagyoni előnyről nem beszélhetünk, hiszen a felperes a saját értékelése szerint öt groteszk módon ábrázoló kép megjelenéséhez nem adta volna a hozzájárulását, amiből logikailag az következik, hogy annak nyilvánosságra hozatala az ő engedélye alapján nem is történhetett volna meg, ami az esetlegesen „általános” módon

meghatározandó „bevételekiesést” a felperes oldalán indokolta volna.

A Pp. 3.§ (3) bekezdése értelmében a jogvita elbírálásához szükséges bizonyítékok rendelkezésre bocsátása - ha törvény eltérően nem rendelkezik - a feleket terheli. A bizonyítás indítványozása elmulasztásának, illetve a bizonyítási indítvány elkésett voltának jogkövetkezményei, valamint a bizonyítás esetleges sikertelensége törvény eltérő rendelkezése hiányában a bizonyításra kötelezett felet terheli. A bíróság köteles a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatni.

A felperes az eljárás során - a bíróság tájékoztatása ellenére - nem tett eleget a Pp. 3.§ (3) bekezdése és 164.§ (1) bekezdése szerint a vagyoni és nem vagyoni kárigény tekintetében számára előírt bizonyítási kötelezettségnek, emiatt a bíróság a vagyoni kárigényt teljes egészében, a nem vagyoni kárigényt az I.r. alperest 50.000 Ft megfizetésére kötelező részén túl elutasította.

A bíróság a perköltségekről a Pp. 81. § (1) bekezdése értelmében határozott, figyelemmel arra, hogy a vagyoni és nem vagyoni kárigény tekintetében a felperes túlnyomó részben pervesztes lett, a pernyertessége az Illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 39.§ (3) bekezdés b.) pontja szerint meghatározott 350.000 Ft pertárgy érték tekintetében állapítható meg.

Eszerint az I.r. alperesnek járó perköltség magában foglalja a 32/2003. (VIII.22.) IM. rendelet 3.§ (2) bekezdés a.) pontja alapján megállapított (10.000.000 Ft -350.000 Ft -50.000 Ft pernyertes rész 5%-a+ Áfa szerint számított) 480.000 Ft+ 96.000 Ft Áfa, összesen 576.000 Ft ügyvédi munkadíjat, míg a II.r. alperes perköltsége áll (10.000.000 Ft - 350.000 Ft pernyertes rész alapján kiszámított) 482.500 Ft + 96.500 Ft Áfa, összesen 579.000 Ft ügyvédi munkadíjból, valamint 216.000 Ft szakértői díjból.

A per - tárgyánál fogva - tárgyi illetékfeljegyzési jogot élvezett (Illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 62. § (1) bekezdés f./ pont), ezért 9.650.000 Ft pervesztes részre eső 6%-os mértékű, azaz 579.000 Ft illetéket a felperes, az I.r. alperes 400.000 Ft pervesztes részre eső 24.000 Ft, a II.r. alperes 350.000 Ft pervesztes részre eső 21.000 Ft illetéket köteles az Itv. 65.§-a alapján a Magyar Államnak az APEH Közép-magyarországi Regionális Igazgatósága Illetékkezelési Főosztálya külön felhívására megfizetni.

A fellebbezésről szóló tájékoztatás a Pp. 233.§ (1) bek. és a 256/A-256/E.§ rendelkezésein alapul.

, 2007. március 26.

Dr. Pásztor Ilona sk.

bíró

Kiadmány hitelül:

II.

Fővárosi Ítéltábla
2.Pf.20.922/2007/5.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla dr. Orbán Adrienne ügyvéd (címe) által képviselt felperes neve(felperes címe) felperesnek, dr. Strasser Tibor ügyvéd (címe) által képviselt I.rendű alperes neve (I. rendű alperes címe) I. rendű, dr. Holló Dóra ügyvéd (címe) által képviselt II.rendű alperes neve (II.rendű alperes címe) II. rendű alperes ellen, személyhez fűződő jog megsértése miatt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2007. március 26. napján meghozott, 18.P/P.20.512/2006/29. számú ítélete ellen a felperes részéről 31. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben megváltoztatja és a perbeli fényképfelvétel negatívjának kiadására való kötelezést mellőzi, valamint az I. rendű alperest terhelő nem vagyoni kártérítés összegét 1.000.000 (egymillió) forintra és annak 2004. szeptember 15-étől a kifizetés napjáig járó törvényes kamataira felemeli.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya tekintetében helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 240.000 (kétszáznegyvenezer) forint, a II. rendű alperesnek pedig 360.000 (háromszázhatvanezer) forint együttes első- és másodfokú perköltséget. Ezt meghaladó első- és másodfokú költségeiket a felek maguk viselik.

Kötelezi a felperest, hogy 630.000 (hatszázharmincezer) forint kereseti és fellebbezési illetéket, az I. rendű alperest, hogy 132.000 (százharminckettőezer) forint kereseti, fellebbezési és csatlakozó fellebbezési illetéket, a II. rendű alperest pedig, hogy 21.000 (huszonegyezer) forint kereseti illetéket fizessenek meg a Magyar Államnak külön felhívásra.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s:

Az elsőfokú bíróság a felperes személyhez fűződő jogsérelem megállapítása és kártérítés iránt indított perében megállapította, hogy az I. rendű alperes azzal, hogy a jogelődje által a felperesről készített - öt 4 éves korában, sötét napszemüvegben ábrázoló - fényképfelvételt a II. rendű alperes részére a felperes hozzájárulása nélkül nyilvános felhasználásra átadta, a II. rendű alperes pedig azzal, hogy az I. rendű alperestől átvett, felperesről készült fényképfelvételt - a felperes hozzájárulása nélkül - a 2004. évi ... logojaként, valamint a feszítvált népszerűsítő egyéb reklámfelületein nyilvánosságra hozta, megsértették a felperes képmása védelméhez fűződő személyiségi jogát.

Az elsőfokú bíróság az alpereseket a további jogsértéstől eltiltotta, és kötelezte a II. rendű alperest, hogy a felperes fényképfelvételét tartalmazó kiadványait fossa meg jogsértő jellegétől.

Kötelezte az I. rendű alperest, hogy a perbeli fényképfelvétel negatívját 15 nap alatt adja ki a felperes részére, és fizessen meg számára ezen határidő alatt 50.000 Ft-ot.

Az ezt meghaladó keresetet az elsőfokú bíróság elutasította, és kötelezte a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I. rendű alperesnek 576.000 Ft-ot, a II. rendű alperesnek pedig 795.000 Ft perköltséget.

Arra is kötelezte a felperest, hogy a Magyar Államnak külön felhívásra fizessen meg 579.000 Ft illetéket, míg az I. rendű alperest, hogy 24.000, a II. rendű alperest pedig 21.000 Ft illetéket fizessen meg.

Az ítélet indokolásában ismertette a Ptk. 75. § (1) bekezdését, valamint a Ptk. 80. § (1) és (2) bekezdésének rendelkezéseit. Kifejtette, hogy kizárólag az ábrázolt, illetve a felvételen szereplő személy jogosult dönteni a nyilvánosságra hozatalról. A hozzájárulásban megnyilvánuló rendelkezési jogosultság önálló, nincs alaki szabály betartásához kötve, azonban a felhasználáshoz adott engedély kiterjesztően nem értelmezhető. Így olyan körben tekinthető megadottnak, amely a társadalmi szokásoknak és az érintettek kapcsolatának megfelel.

Visszaélésnek minősül a rendeltetéstől eltérő célú felhasználás, illetve a nyilvánosságra hozatal módja is.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a jogsértés amiatt valósult meg, hogy az alperesek nem szerezték be a képmás felhasználásához a felperes hozzájárulását, mely tény az eljárás során nem is vitattak.

Azt a következtetést azonban, hogy az ábrázolt kislány a nevetség tárgyává vált volna, vagy groteszk megvilágításba került volna nem lehetett levonni a kép alapján, olyat a felvétel nem közvetített, hogy a felperes úgy nézne ki, mint egy vak koldus.

A Szerzői Jogi Szakértői Testület szakvéleménye alapján megállapította, hogy az I. rendű alperes jogelődje nem volt köteles rögzíteni és megőrizni a felperes adatait, ami egyben akadályozta is az érintettek hozzájárulásának beszerzésében.

A szerzői jogról szóló 1921. évi LIV. tc. nem kívánta meg az írásbeliséget a felhasználási szerződésekhez, és a negatív az akkori szokásoknak megfelelően a fényképezésnél maradt, ez azonban nem jelentette azt, hogy a megrendelő ezáltal engedélyezte a fényképfelvételek üzleti célú felhasználását, ugyanis a jogszerű felhasználáshoz 1970 előtt szükség volt a kifejezett hozzájárulásra. Ugyanígy az 1969. évi III. törvény alapján is.

Az 1999. évi LXXVI. törvény időbeli hatálya alatt történt felhasználásoknál pedig a megrendelőnek nincs hozzájárulási joga sem a még védett, sem a már nem védett fényképezési műveknek a szerzői jogi hasznosítása tekintetében, ugyanis a megrendelésre készült fényképezési mű esetén a személyiségi jogot a Polgári Törvénykönyv szabályai alapján kell megítélni.

Ennek megfelelően az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes hozzájárulásának hiányában sem az I. rendű, sem a II. rendű alperes nem volt jogosult a felperes képmásának felhasználására.

A felek által sem vitatottan a hozzájárulás beszerzésére nem került sor, ezért a Ptk. 84. § (1) bekezdésének a) pontja alapján az elsőfokú bíróság a jogsértést megállapította, az alpereseket a b) pont alapján eltiltotta a további jogsértéstől és a II. rendű alperest kötelezte a kiadványok jogsértő jellegének megfosztására, az I. rendű alperest pedig a fényképfelvétel negatívjának

kiadására.

Ezen túl az I. rendű alperest 50.000 Ft nem vagyoni kártérítés megfizetésére is kötelezte, mert az objektív felelősségen túl további kárfelelősséget megállapítani nem tudott.

Kifejtette, hogy az eljárás során azt vizsgálta, hogy a hozzájárulás hiányában történt felhasználáson kívül milyen hátrányokat okozott a felperes életében a fényképfelvétel megjelenése.

A felperes arra hivatkozott, hogy a kép nevetséges megvilágításba helyezte őt, groteszk formában ábrázolta, azonban az elsőfokú bíróság szerint nem az egyén szubjektív megítéléséből, hanem objektív, külső mércéből kell kiindulni. Valóban nem mindennapi és nem szokványos a felvétel, azonban nem groteszk, hanem érdekes a fotó, amelyen egy mosolygós, duci alkatú kislány napszemüvegben látható.

Kitért arra is, hogy jelenleg a felperes középkorú hölgy, és a kislánykori fényképet csak az ismerheti fel, aki magát a fényképfelvételt is ismerte, a felperest nem ismerő személyek és távoli ismerősök azonban személyét nem azonosíthatták.

Leszögezte, hogy az I. rendű alperesnek a felhasználást megelőzően számolnia kellett azzal, hogy a felperes önmagát felismerheti, éppen abban áll fenn a felelőssége, hogy nem kereste meg a felperest a hozzájárulás érdekében, illetve nem tett meg mindent annak érdekében, hogy a felperest megtalálja. Kiemelte, hogy ezen túlmenően azonban a felperest objektív joghátrány a fénykép nyilvánosságra hozatalával bizonyítható módon nem érte.

Ismertette a Ptk. 339. § (1) bekezdését, a 355. § (1) és (4) bekezdésében foglaltakat, valamint a 34/1992. (VI. 1.) alkotmánybírósági határozatot és annak indokolását és kifejtette, hogy a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy a képmás nyilvánosságra hozatalával okozati összefüggésben hátrány érte, illetve megítélésében negatív változás következett be.

Ennek megfelelően az elsőfokú bíróság az I. rendű alperest marasztalta 50.000 Ft kártérítés megfizetésére, a II. rendű alperes kárfelelősségét pedig úgy értékelte, hogy ő az általában elvárható magatartást tanúsította, amikor az I. rendű alperessel a felhasználói szerződést megkötötte, illetve amikor annak feltételeiben megegyeztek. A felperes ezen túlmenően nem bizonyított olyan hátrányt, amely a további kárfelelősséget megalapozta volna.

Az, pedig hogy benne rossz érzés, szégyenérzet alakult ki, azt figyelembe vette de további, a megítélésében, életminőségében negatív változást bizonyítani az eljárás során nem tudott, és erre vonatkozóan a tanúk sem szolgáltatottak bizonyítékot.

Figyelemmel a Pp. 164. § (1) bekezdésére, a Ptk. 84. § (1) bekezdésének e) pontjára a nem vagyoni kártérítés összegét a keresettől eltérően az I. rendű alperes terhére 50.000 Ft-ban határozta meg, míg az ezt meghaladó nem vagyoni kárigényt elutasította.

Megállapította, hogy a felperes vagyoni kárigényét sem bizonyította, nem igazolta, hogy a jogsértéssel összefüggésben vagyoni hátrány érte, illetőleg hogy a kár jövőbeni bekövetkeztének reális lehetősége fennáll.

Az alperesek magatartásával nem hozható okozati összefüggésbe az, hogy egy várt örökségtől a fényképfelvétel nyilvánosságra hozatala miatt elesett és az elmaradt haszon, valamint az alperesi bevételszerzés sem került igazolásra, ezért az elsőfokú bíróság a Pp. 3. § (3) bekezdésére, valamint a Pp. 164. § (1) bekezdésére figyelemmel a vagyoni kárigényt teljes egészében elutasította.

A perköltség viseléséről a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján határozott, figyelemmel az

illetékről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. § (3) bekezdés b) pontja, valamint a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak megváltoztatását, az alperesek egyetemleges kötelezését kérte 2.500.000 Ft nem vagyoni kártérítés és járulékai megfizetésére. Előadta, hogy az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes képmás védelméhez fűződő személyiségi jogát az alperesek megsértették, nem voltak jogosultak a felperes fotójának felhasználására és annak nyilvánosságra hozatalára. Ugyanakkor a felperesi nem vagyoni kárigény mértékének megállapításánál nem vette kellő súllyal figyelembe a jogsértés tárgyi súlyát, a tényleges következményeket, azaz a felperest ért joghátrányt.

Az I. rendű alperes csatlakozó fellebbezésében kérte a kereset teljes elutasítását.

Kifejtette, hogy egy ma készülő kép tekintetében az ábrázolt személytől a szükséges nyilatkozat beszerezhető, de egy évtizedekkel korábban készült fényképfelvétel esetén ez gyakorlatilag lehetetlen, és figyelemmel kell lenni arra is, hogy a kép negatívját akkor a szerző tulajdonként megtarthatta, így a felhasználás jogát is megkapta. Márpedig ebben az esetben a kép készítőjének jogutódja nem zárható el attól a lehetőségtől, hogy a fotót nyilvánosságra hozza.

Kitért arra, hogy egy gyűjteménnyel rendelkezik, amelynek létrehozása és gondozása 30 év alatt milliókat emésztett fel, és annak fenntartásában a művészi elkötelezettség hajtotta és nem a képek értékesítése. Megítélése szerint nem követelt el súlyos mulasztást és úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Ezen túl a kép és a felperes személye között összefüggést, illetve kapcsolatot csak az találhat, aki korábban is ismerte, és ezeknek a személyeknek a köre nagyon szűk. Szerzői jogsértés megállapítása iránti igényt egyébként a felperes nem is érvényesíthet, a nem vagyoni kártérítés tekintetében pedig képmásával összefüggésben az általa igényelt összeg nem merülhetett fel.

Mindezekre tekintettel a kereset elutasítását és a felperes költségekben való marasztalását kérte.

A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Kitért a Pp. 164. § (1) bekezdése szerinti bizonyítási teherre, arra, hogy a nem vagyoni kár megítélésének előfeltétele az, hogy a kár, illetve hátrány bekövetkezését, annak objektív lehetőségét az igényérvényesítő bizonyítsa. A felperes ugyanakkor csak azt támasztotta alá, hogy negatívan érintette őt az a tény, hogy arcképe egy fesztivál plakátján szerepel, ez azonban önmagában a kártérítési felelősséget nem alapozza meg.

Az arcképének plakáton való szerepeltetése személyi körülményeit nem változtatta meg, nem alakult ki nála olyan pszichés állapot, vagy egészségkárosodás, amely miatt addigi életvitelét, életkörülményeit meg kellett volna változtatnia. Nem bizonyította, hogy környezetében a bizalom oly mértékben rendült volna meg, hogy ezzel társadalmi életben való részvétele és élete tartósan és súlyosan megnehezült volna.

Álláspontja szerint az általában elvárható magatartást tanúsította, mindent megtett, ami az adott helyzetben általában elvárható.

Azt elismerte, hogy egy több mint 40 évvel ezelőtt készült fényképfelvételen látható személytől a hozzájáruló nyilatkozatot nem szerezte meg, azonban a nyilvános közzététel útján történő keresés önmagában is személyiségi jogot sértene, illetve az I. rendű alperes úgy nyilatkozott, hogy a fényképfelvétellel jogosult rendelkezni.

A felperes fellebbezése részben alapos, az I. rendű alperes csatlakozó fellebbezése megalapozatlan.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezési kérelem keretei között bírálta felül a Pp. 253. § (3) bekezdése alapján és e körben azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság a helytállóan rögzített tényállásból levont jogi következtetése, döntése csak részben helytálló.

Elsődlegesen a Fővárosi Ítéltábla az emeli ki, hogy a felperes a Ptk. 80. §-a alapján képmás védelméhez fűződő személyiségi jogai megsértésének megállapítása és egyéb jogkövetkezmények alkalmazása miatt terjesztette elő keresetét és nem a szerzői jogról szóló törvény rendelkezései alapján. Ennek figyelembevételével indokolatlan az elsőfokú bíróságnak a szerzői jogról szóló jogszabályokra történő hivatkozása az érdemi határozat indokolásában. Szükségtelen volt a bizonyítási eljárás során a Szerzői Jogi Testület szakértői kirendelése is egyrészt a keresettel érvényesített jogra tekintettel, másrészt azért is, mert az elsőfokú bíróság olyan jogkérdésben kérte a Szerzői Jogi Testület állásfoglalását, amely nem szakértői kérdés, ezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítélete indokolásának ezen részeit mellőzi.

A másodfokú bíróság a fellebbezésben foglaltakra tekintettel rögzíti, hogy Ptk. 75.§ (1) bekezdése általános védelemben részesíti a személyiségi jogokat, amikor kimondja, hogy a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani, e jogok a törvény védelme alatt állnak.

A Ptk. az általános védelem biztosításán túlmenően a legjelentősebb személyiségi jogokat külön nevesíti, így a Ptk. 80. §-a alapján személyhez fűződő jogok védelme kiterjed a képmáshoz fűződő személyiségi jog védelmére is, mely rendelkezési jog kizárólagos. A Ptk. 80. § (1)-(2) bekezdése alapján a személyhez fűződő jogok megsértését eredményezi az, ha valaki más képmását az érintett hozzájárulása nélkül felhasználja.

A Ptk. 80. §-ában szabályozott képmáshoz fűződő személyiségi jog több alanyi jogot biztosít a hozzájárulás, a rendelkezési jog körében.

Egyrészt a képmás elkészítéséhez, másrészt annak nyilvánosságra hozatalához is engedélyre van szükség, ezen kívül az érintettnek kizárólagos joga annak eldöntése is, hogy a személyéről készített kép milyen körben, milyen módon, hol, milyen összefüggésben jelenjen meg.

A rendelkezési jogosultság a képmás felhasználása esetén önálló, és a felvétel készítésétől független jog, így a fényképfelvétel elkészítéséhez adott hozzájárulás nem jelenti egyben a felhasználás engedélyezését is.

Jelen perben az nem volt vitatott kérdés, hogy a felperesről korábban jogszerűen készült a felvétel, annak eldöntése pedig, hogy a felhasználása a Ptk. 80. §-ának (2) bekezdésére figyelemmel jogellenes nyilvánosságra hozatalnak minősült-e, tekintettel kell lenni a rendeltetésszerű joggyakorlás (Ptk. 4. §) követelményeire is.

Az alperesek arra is hivatkoztak, hogy úgy jártak el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, azaz a Ptk. 339. §-a (1) bekezdésének második mondata alapján véltenségük bizonyításával a kárfelelősség alól kimenthetik magukat.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint is a felperest 4 éves korában ábrázoló - az 1960-as évek elejéről származó - fényképfelvétel hozzájárulással, jogszerűen készült. Ugyanakkor annak 2004. évben történő felhasználásához, nyilvánosságra hozatalához a felperes nem járult

hozzá, ahhoz meg különösen nem, hogy képmása a ... logójaként, a reklámanyagokban, az óriás plakátokon, illetve egyéb reklámanyagban szerepeljen. Mivel a felperes a képmása megjelentetéshez nem adott engedélyt, így az alperesek jogszerűtlenül használták fel a fotót, ezzel sértve a felperes képmás védelméhez fűződő személyiségi jogait, mert felperest megillető kizárólagos rendelkezési jog értelmében annak meghatározása is őt illeti, hogy milyen körben, milyen eseményekhez, milyen módon jelenjen meg képmása a nyilvánosság előtt.

Az tény, hogy az I. rendű alperes, mint a ... fotógyűjtemény tulajdonosa járt el s mivel a felperest ábrázoló fénykép több mint 40 éve készült ezért a jogszerű felhasználáshoz szükséges engedély beszerzése ténylegesen nehézségekbe ütközhetett, azonban ez nem mentesítheti az I. rendű alperest a jogsértő magatartás miatti jogkövetkezmények terhe alól, mert, ilyen körülmények között - ha az ábrázolt személytől a felhasználásra engedéllyel igazolt módon nem rendelkezett - akkor járt volna el helyesen a felhasználást megakadályozza. (LB Pfv.IV.23.334/98). A személyhez fűződő jog védelme miatt az I. rendű alperestől elvárható lett volna, hogy legalább megkísérelje az ábrázolt személyek felkutatását, ezt nem vitásan elmulasztotta, így nem hivatkozhat arra, hogy a jogsértés elkövetése során vétlen volt.

Az az alperesi hivatkozás sem fogadható el, hogy a felperes személye csak igen szűk körben vált felismerhetővé, ugyanis személyiségi jogsértés esetén elegendő, ha az érintett személy szűk, baráti vagy családi körben, akár csak néhány hozzátartozó vagy ismerős, barát számára válik azonosíthatóvá. A perbeli esetben a felperest családi köre, szűkebb környezete azonosította, így jogosult az igényérvényesítésre.

Mindezeknek megfelelően helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság a Ptk. 84. § (1) bekezdésének a) pontja szerint a személyiségi jog megsértését, ebből következően indokolt a Ptk 84. § (1) bekezdésének b) és d) pontja szerinti objektív jogkövetkezmények alkalmazása.

Nem értett egyet azonban másodfokú bíróság a felvétel negatívjának kiadására vonatkozó rendelkezéssel. A Ptk. 84. § (1) bekezdésének d) pontja szerinti objektív jogkövetkezményként ugyanis csak a jogsértést megvalósító tárgyasult dolog kiadását, megsemmisítését lehet kérni, ami jelen esetben a plakátot, a reklámanyagot jelenti. Figyelemmel arra is, hogy magának a fényképfelvételnek az elkészítése - a negatívra történő rögzítése - jogszerű volt, az így keletkezett negatív képmás - amely külön vagyoni jogot hordoz magában - igazolt módon nem került ki a képet készítő fényképész tulajdonából, azon a felperesnek - ebből következően - rendelkezési joga nincs, ezért az elsőfokú bíróságnak a kiadásra vonatkozó rendelkezését mellőzte.

A Fővárosi Ítéltábla a nem vagyoni kártérítés körében - a fellebbezésre tekintettel - azt emeli ki, hogy a Ptk. 84. § (1) bekezdésének e) pontja értelmében az, akit személyhez fűződő jogában megsértenek, kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint. Ennek megfelelően figyelemmel kell lenni a Ptk. 339. § (1) bekezdésének valamint a Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdésének rendelkezéseire is, valamint irányadónak kell tekinteni az Alkotmánybíróság 34/1992. (VI. 1.) AB számú határozatát és a Legfelsőbb Bíróság iránymutatása alapján kialakult bírói gyakorlatot.

A nem vagyoni kár lényegében az adott személyiség értékminőségében bekövetkezett csökkenés ellensúlyozására hivatott, mértékének pedig ahhoz kell igazodnia, hogy ez a személyiséget jellemző helyzet milyen mértékű kedvezőtlen irányú változást idézett elő a jogsérelmet szenvedett félnél. Tehát elsősorban azt kell vizsgálni, hogy a sérelmezett magatartás mennyiben járt olyan következménnyel, hogy az adott személyről kedvezőtlen

értékítélet alakuljon ki, és ez mennyiben hatott ki társadalmi megítélésre.

A másodfokú bíróság rámutat arra, hogy a nem vagyoni kártérítés jogintézménye nem szakítható el a kártérítés általános szabályaitól, tehát ennek megfelelően szükséges a jogellenes, felróható magatartás, olyan hátrány bekövetkezése, amely csak nem vagyoni kártérítéssel kompenzálható, és a kettő között okozati összefüggésnek kell fennállnia.

A Legfelsőbb Bíróság több döntésében rámutatott arra is, hogy a jogsértéssel okozati összefüggésben nem vagyoni kártérítés megítélésére nemcsak akkor van lehetőség, ha a sérelmet szenvedett személy tételesen igazolja nem vagyoni hátrányait, a bíróság ugyanis a Pp. 163. § (3) bekezdése alapján külön bizonyítás nélkül elfogadja az olyan hátrány bekövetkeztét, amely köztudomású ténynek tekinthető.

A felperes egyetemleges kötelezés iránti igénye körében a Fővárosi Ítélet az azt emeli ki, hogy az általános kártérítési felelősség szabályai alapján vizsgálni kellett a felróhatóságot is. Nem vagyoni kártérítést megalapozó magatartás a II. rendű alperes részéről nem volt megállapítható, úgy járt el a kép kiválasztásánál, ahogy az adott helyzetben tőle elvárható volt. A II. rendű alperes a képet fényképparchívumból vásárolta. Ilyen körülmények miatt az nem elvárható magatartás tőle, hogy a fényképfelvételekre vonatkozó rendelkezési jogosultságot ellenőrizze, különösen akkor, ha erre vonatkozóan a fotógyűjtemény tulajdonosa szerződéses nyilatkozatot is tesz. Figyelemmel volt a másodfokú bíróság arra is, hogy a felperes fellépését követően a II. rendű alperes mindent megtett annak érdekében, hogy a jogsértő állapot mielőbb megszüntetésre kerüljön, azonban a felhasználás jellege e körben nehézségeket okozott, ami nem értékelhető a II. rendű alperes terhére. A felróhatóság hiánya miatt tehát nem megalapozott a felperesnek a II. rendű alperessel szembeni kártérítési igénye.

Az I. rendű alperes vonatkozásában azonban a Fővárosi Ítélet úgy ítélte meg, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított nem vagyoni kártérítés összegszerűségében nem áll arányban a jogsértéssel és a felperest ért hátránnyal.

Értékelni kellett azt a körülményt is, hogy a felperes gyermekkorától ugyanabban a lakókörnyezetben él, ezért ha szűk körben is, de felismerhetővé vált családja, baráti köre, lakókörnyezete számára. Életszerű, hogy kellemetlenné vált számára egyáltalán az, hogy felhasználásra került képmása, valamint az is, hogy megrázó élményként élte meg azt, hogy az óriásplakátokon saját 40 évvel korábbi képmása került nyilvánosságra. Az elszenvedett sérelmet súlyosbították magáról fényképfelvételről a sajtóban megjelentek, valamint a média fellépése is.

Mindezekre figyelemmel bizonyítás nélkül is elfogadható és köztudomásúnak tekinthető, hogy a jogsértés olyan hátrányt okozott, illetve okozhatott a felperes szűkebb illetve tágabb környezetében, aminek bizonyítása szükségtelen. Azonban azt, hogy hosszú időn keresztül az érdeklődés középpontjában állt, hogy ez szégyenérzetet okozott a felperes számára, hogy gúnyos megjegyzésekkel illették, a felperes személyes előadásán kívül ..., ... tanúk alátámasztották. Nyilatkoztak arról, hogy milyen negatív módon érintette a felperest, hogy gyermekkori képmásával ilyen módon, ekkora nyilvánosság előtt akaratan kívül szembesülnie kellett. A jogsértés súlyára, a kialakult bírói gyakorlatra, a rendelkezésre álló bizonyítékokra tekintettel a Fővárosi Ítélet az I. rendű alperest terhelő nem vagyoni kártérítés összegét 1 millió forintba és járulékaiba felemelte, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya tekintetében helybenhagyta.

A másodfokú bíróság az elsőfokú és a fellebbezési eljárásban felmerült költségről a Pp. 239. §-án keresztül érvényesülő Pp. 81. § (1) bekezdése és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a.) pontja és (5) bekezdése alapján határozott.

A Fővárosi Ítéltábla a felperest terhelő perköltség összegének megállapításánál a szakértői díj összegét nem vette figyelembe a fent korábban kifejtettek és a Pp. 77. §-a, a Pp. 80. § (2) bekezdése alapján.

Budapest, 2007. december 6.

Kizmanné dr. Oszkó Marianne s. k.
a tanács elnöke

Győriné dr. Maurer Amália s. k.
előadó bíró

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s. k.
bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő